

บทที่ ๓

ลักษณะทางเศรษฐกิจของประชากรที่มีผลกระทบต่อภาวะเจริญพันธุ์

ลักษณะทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลกระทบต่อภาวะเจริญพันธุ์ โดยเฉพาะขนาดของครอบครัว และถาระบบเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับกิจกรรมทางการเกษตร โอกาสที่เด็กและสตรีจะเข้าไปมีบทบาททางกิจกรรมเศรษฐกิจจะสะดวกและง่าย ถึงแม้ว่าจะไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มความสามารถก็ตาม ในชนบทปรากฏว่าอัตรา ส่วนของผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรจะมีถึงสี่ในห้า ของผู้ที่อยู่ในวัยทำงานทั้งหญิงและชาย ภาวะเจริญพันธุ์ระดับสูงจึงมักควบคู่ไปกับกลุ่ม ของประชากรที่มีอาชีพเกษตรกรรมจากการศึกษาของนิพนธ์ เทพวัลย์ โดยใช้ข้อมูล จากโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวทั้ง ๒ ระยะ ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง อาชีพของสามีกับภาวะเจริญพันธุ์ โดยพิจารณาจากเขตชนบท ทั้งจากข้อมูลที่ทำการ ปรับฐานและข้อมูลที่ยังไม่ได้ปรับฐานพบว่า สตรีที่สามีมีอาชีพเกษตรกรรมหรือพวก ที่ใช้แรงงานจะมีระดับภาวะเจริญพันธุ์สูงที่สุด^๒ นอกจากนี้ภาวะเจริญพันธุ์ยังมีความ

^๑สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "ประชากรของประเทศไทย : เปรียบเทียบระหว่างชนบทและเมือง" เอกสารวิจัยหมายเลข ๘ (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔) , หน้า ๓๑.

^๒Nibhon Debavalya, Female Employment and Fertility: Crossectional and Longitudinal Relationships From a National Sample of Married Thai Woman. Working Paper No.24, Institute of Population Studies, Chulalongkorn University, (Bangkok :1977), p.15.

สัมพันธ์กับระดับรายได้ โดยผู้ที่มีรายได้น้อย มักจะเป็นกลุ่มประชากรที่มีบุตรมากกว่า ผู้ที่มีรายไคสูง

ดังนั้นการศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจของชาวเกาะไต้หวันซึ่งจะมีผลกระทบต่อภาวะเจริญพันธุ์จึงนับปัจจัยที่เกี่ยวข้องอยู่มากมายหลายประการ แต่ในการศึกษารังนี้ จะพิจารณาเกี่ยวกับปัจจัยที่เห็นว่ามีค่าสำคัญ โดยศึกษาว่าลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีอย่างไรบ้าง ทั้งนี้จะพิจารณาจากอาชีพของหัวหน้าครัวเรือนตลอดจนอาชีพของสตรี การถือครองที่ดิน จำนวนที่ดินถือครอง ความเพียงพอของที่ดิน ระดับฐานะทางเศรษฐกิจตลอดจนความมั่งคั่งของครัวเรือนกับภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี

๑. อาชีพของสามี จากการศึกษาของ อภิชาติ จาร์สฤทธิรงค์^๑ ซึ่งศึกษาจากข้อมูลโดยการสุ่มตัวอย่าง ๒ เปอร์เซ็นต์ของข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. ๒๕๑๓ พบว่า สตรีที่สามีทำงานทางการเกษตรจะมีภาวะเจริญพันธุ์สูงสุด^๒ เช่นเดียวกับการศึกษาของนิพนธ์ เทพวัลย์ ดังที่กล่าวมาแล้วในเขตชนบทพบว่า กลุ่มของสตรีที่ไม่ได้ทำงาน สตรีที่สามีมีอาชีพเป็นเกษตรกรหรือพวกใช้แรงงานจะมีระดับภาวะเจริญพันธุ์สูงที่สุดและภาวะเจริญพันธุ์จะต่ำสุดสำหรับสามีที่มีอาชีพเกี่ยวกับการขนส่งและเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของสามีกับภาวะเจริญพันธุ์ในแต่ละหมวดอายุจะมีความสัมพันธ์กันน้อยมาก ทั้งนี้เพราะอาชีพส่วนใหญ่ของสามีในเขตชนบท ดังกล่าวมีอาชีพเกี่ยวกับการเกษตร โดยมีส่วนน้อยเท่านั้นที่มีอาชีพอื่น ๆ ทำให้การพิจารณาในแต่ละหมวดอายุ จึงไม่เห็นความแตกต่าง^๒

^๑อภิชาติ จาร์สฤทธิรงค์, สุปราณี บุญประเทือง, "สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. ๒๕๑๓ ภาวะเจริญพันธุ์รายงานเชิงวิเคราะห์ฉบับที่ ๓" (สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรีกองเทพา ๒๕๒๑) หน้า ๑๗.

^๒

Debavalya, Female Employment and Fertility, p.15

จากการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มประชากรกะเหรี่ยง เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในเขต
ชนบทที่ห่างไกล ดังนั้นอาชีพหลักก็คือ เกษตรกรรม โดยมีผู้ประกอบอาชีพนี้ถึง ๗๗ %
ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องใช้แรงงานโอกาสที่คนอยู่ในวัยทำงาน ตั้งแต่อายุ ๑๑ ปีขึ้นไป
จะเข้าไปมีบทบาททางกิจกรรมเศรษฐกิจสะดวกและง่าย แม้ว่าแต่ละคนจะทำงานไม่ได้
เต็มที่ก็ตาม ทั้งนี้เพราะกิจกรรมทางเศรษฐกิจในการเกษตรเป็นกิจกรรมของครอบครัว
ดังนั้นความต้องการมีบุตรมาก เพื่อใช้เป็นแรงงานในครอบครัวจึงยังคงมีอยู่

ในตารางที่ ๓๔ เมื่อพิจารณาทุกกลุ่มอายุพบว่าสตรีที่สามี่ประกอบอาชีพ
เกี่ยวกับการเกษตรจะมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยสูงกว่าสตรีที่สามี่ประกอบอาชีพ
อื่น ๆ คือมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๕.๒ คน ขณะที่สตรีที่สามี่ประกอบอาชีพ
อื่น ๆ จะมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยในขนาดที่ใกล้เคียงกัน คือสตรีที่สามี่ประกอบ
อาชีพการทำเหมืองแร่ขนาดเล็กและอาชีพรับจ้างจะมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย
เท่ากันคือ ๓.๖ คน สตรีที่สามี่มีอาชีพค้าขายมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย
๓.๒ คน และจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยน้อยที่สุดก็คือ กลุ่มของสตรีที่สามี่ประกอบ
อาชีพรับราชการ คือ ๓.๐ คน ผลจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่าง
อาชีพกับภาวะเจริญพันธุ์ซึ่งตรงกับการวิจัยอื่น ๆ ที่กล่าวว่า สตรีที่สามี่มีอาชีพ
เกี่ยวกับเกษตรกรรมมักมีบุตรมาก ในขณะที่สตรีที่สามี่มีอาชีพเกี่ยวกับงานบริหารและ
งานเสมียนจะมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำสุด

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของสามี่กับภาวะเจริญพันธุ์ในแต่ละ
หมวดอายุก็ยังพบความสัมพันธ์ดังกล่าว แต่การเปรียบเทียบทำได้ลำบาก ทั้งนี้
เพราะประชากรส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมโดยมีส่วนน้อยที่
ประกอบอาชีพอื่น

อภิชาติ, สุปราณี, "สามี่โนประชากรและเคหะ พ.ศ. ๒๕๑๓
ภาวะเจริญพันธุ์ รายงานเชิงวิเคราะห์ฉบับที่ ๓", หน้า ๑๗.

ตารางที่ ๓๔ จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยต่อมารดาหนึ่งคน จำแนกตามอาชีพของสามีและอายุของสตรี

อาชีพของสามี	อายุของสตรี			ทุกกลุ่มอายุ
	๑๕-๒๔	๓๐-๔๔	๔๕และมากกว่า	
รับราชการ	๒.๕ (๖)	ก* (๓)	-	๓.๐ (๘)
เกษตรกรรม	๒.๖ (๘๘)	๖.๑ (๑๐๕)	๘.๐ (๕๓)	๕.๒ (๒๔๗)
เหมืองแร่ขนาดเล็ก	๒.๕ (๖)	ก* (๓)	-	๓.๖ (๘)
ค้าขาย	๑.๗ (๓)	ก* (๓)	-	๓.๒ (๖)
รับจ้าง	๑.๘ (๖)	ก* (๒)	ก* (๑)	๓.๖ (๘)

ก* = จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒. อาชีพของสตรีกับภาวะเจริญพันธุ์ สำหรับสังคมเกษตรกรรมกิจกรรมทางเศรษฐกิจในการเกษตรอาศัยวิถีการนอมนอก และ เป็นกิจกรรมของครอบครัว ดังนั้น สตรีในชนบทจึงมีบทบาททางเศรษฐกิจเท่าเทียมกับชายในฤดูกาลไถหว่านและการเก็บเกี่ยว กิจกรรมดังกล่าวจึงเป็นกิจกรรมที่สามี ภรรยาได้ทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดการทำงานเป็นอิสระไม่มีระเบียบวินัยและความเคร่งครัดต่อเวลาด้วยเหตุดังกล่าว การเข้าร่วมแรงงานของสตรีในอาชีพทางการเกษตรอาจจะไม่ขัดแย้งกับภาวะการมีบุตร หรือการเจริญพันธุ์ของสตรีนั้น ๆ ได้

จากการศึกษาเรื่องการทำงานของสตรีไทยในชนบทกับภาวะเจริญพันธุ์ โดยไมเคิล เจ.คูก. และบุญเลิศ เดียวประไพ พบว่าสตรีที่ไม่ได้ทำงานเกี่ยวกับเกษตรกรรมจะมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่า สตรีที่มีอาชีพทางเกษตรกรรมเล็กน้อย^๒ สตรีกะเหรี่ยงก็เช่นเดียวกับสามีในด้านการประกอบอาชีพ คือ เป็นการทำงานให้กับครอบครัว การมีบุตรจึงไม่ทำให้บทบาทของการเป็นมารดาต้องขัดกัน บางคนมีลูกเล็กมากอาจต้องหยุดอยู่กับบ้านเฉย ๆ แต่เมื่อบุตรโตพอที่จะช่วยตัวเองได้ หรือพอที่พี่ ๆ จะดูแลได้แล้วต้องช่วยสามีทำงานในไรนา เพราะหาแรงงานที่ช่วยกันทำมาหากิน คือแรงงานในครอบครัวนั่นเอง ซึ่งบางทีการที่จะทำงานในไรนาให้ได้ปริมาณมากน้อยขึ้นอยู่กับแรงงานภายในครอบครัว ดังนั้นความต้องการมีบุตรจำนวนมาก เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระและเป็นแรงงานในครอบครัวจึงยังคงมีอยู่

^๒สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ "ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานนอกรับของสตรีไทยในชนบทกับภาวะเจริญพันธุ์" วารสารสังคมศาสตร์, ๘ (ตุลาคม ๒๕๑๔): ๓๕

^๒Michael J. Cook and Boonlert Leoprapi, Labor Force Participation, Village Characteristics and Modernism and Their Influence on Fertility Among Rural Thai Women, Institute For Population and Social Research Mahidol University, (Bangkok : March 1977), p.59, Table 33.

ผลของการวิเคราะห์ลักษณะอาชีพของสตรีกับภาวะเจริญพันธุ์ โดยเฉพาะกับจำนวนบุตรเกิดรอดจำแนกตามอายุของสตรี ในตารางที่ ๓๕ จะเห็นได้ว่า กลุ่มสตรีในปีที่เข้าไปสัมภาษณ์ได้ให้คำตอบว่าไม่ได้ทำงานอะไรทั้งนี้เนื่องมาจาก ขณะไปสัมภาษณ์ สตรีเหล่านี้มีบุตรที่ยังเล็กอยู่สตรีต้องเลี้ยงดูบุตรด้วยตนเองจะมีอยู่เฉพาะในช่วงอายุตอนต้น คือ ๑๕ - ๒๕ ปี, ๓๐ - ๔๔ ปี และไม่ปรากฏในกลุ่มสตรีช่วงอายุตั้งแต่ ๔๕ ปีขึ้นไป

เมื่อพิจารณาในทุกกลุ่มอายุ สตรีที่เข้าไปมีบทบาทในกิจกรรมทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับการเกษตร จะมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยถึง ๕.๒ คน ซึ่งก็นับได้ว่าการทำงานของสตรีในคานเกษตรกรรมไม่ขัดตอบพบาทและภาระในการมีบุตรจึงทำให้เป็นกลุ่มสตรีที่มีจำนวนบุตรเกิดรอดสูงที่สุด โดยเฉพาะกลุ่มอายุ ๔๕ ปีขึ้นไปมีบุตรโดยเฉลี่ยสูงถึง ๘ คน สำหรับกลุ่มสตรีที่ไม่ได้เข้าเป็นแรงงานให้กับครอบครัวเนื่องจากบุตรยังเล็กอยู่มาก เป็นผู้มีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๓.๔ คน สตรีที่ประกอบอาชีพอื่น ได้แก่ค้าขายและทำเหมืองแร่ขนาดเด็กมีขนาดตัวอย่างเด็กมาก จนนำมาเปรียบเทียบไม่ได้ จะเห็นได้ว่า กลุ่มของสตรีกะเหรี่ยงที่สัมภาษณ์ได้ทั้งหมดเป็นกลุ่มที่ประกอบอาชีพในคานการไร่แรงงานเป็นส่วนใหญ่ เพราะฉะนั้นการเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างระหว่างอาชีพกับจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยจึงไม่ค่อยเห็นถึงนัยสำคัญ แต่อย่างไรก็ตามยังเห็นได้เด่นชัดว่า สตรีที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเกษตรยังคงเป็นกลุ่มที่มีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยสูงที่สุดและจากการศึกษาของอภิชาติ จารัสถุพิตรพงศ์ ซึ่งศึกษาข้อมูลโดยการสุ่มตัวอย่าง ๒ เพอร์เซ็นต์ของข้อมูลสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. ๒๕๑๓ พบว่าสตรีที่มีอาชีพทางการเกษตรมีภาวะเจริญพันธุ์สะสมสูงสุด ส่วนสตรีที่ปฏิบัติงานวิชาชีพ งานบริหาร และงานเสมียนมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำที่สุด สตรีที่ทำการค้าขายให้บริการหรือทำงานเกี่ยวกับการผลิตเป็นผู้มีภาวะเจริญพันธุ์อยู่ในระดับกลาง

อภิชาติ , สุปราณี, "สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. ๒๕๑๓ ภาวะเจริญพันธุ์ รายงานเชิงวิเคราะห์ ฉบับที่ ๓", หน้า ๑๖.

ตารางที่ ๓๕ จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยต่อมารดาหนึ่งคนจำแนกตาม
อาชีพและอายุของภรรยา

อาชีพของภรรยา	อายุของสตรี			ทุกกลุ่มอายุ
	๑๕-๒๔	๓๐-๔๔	๔๕และมากกว่า	
เกี่ยวกับการเกษตร	๒.๕ (๘๘)	๕.๘ (๑๐๔)	๘.๑ (๕๑)	๕.๒ (๒๔๔)
ค้าขาย	ก* (๑)	ก* (๓)	-	ก* (๔)
เหมืองแร่ขนาดเล็ก	-	ก* (๑)	-	ก* (๑)
ไม่ได้ทำงาน	๒.๒ (๒๑)	๖.๐ (๘)	-	๓.๔ (๓๐)

ก* = จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๓. ลักษณะการถือครองที่ดินที่ใช้ในการกสิกรรมกับภาวะเจริญพันธุ์ ปัจจัยสำคัญที่ เกี่ยวข้องกับลักษณะเศรษฐกิจของ เกษตรกรไคแก่ที่ดิน เกษตรกรที่ ไร่ที่ดินเป็น เครื่องทำมาหากิน เลี้ยงชีพไม่ว่าจะเป็นที่ดินของตนเองหรือเช่าผู้อื่นทำก็ตาม มักมี รายได้และความเป็นอยู่ในสภาพที่เรียกว่ายากจนและมักเป็นกลุ่มผู้มีจำนวนบุตรมาก ที่สุดกว่าผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ ชาวกะเหรี่ยงก็เช่นเดียวกัน อาชีพที่ทำรายได้ให้แก่ ครอบครัวก็คือ การเกษตรกรรมเพื่อการยังชีพ ที่ดินจึงเป็นปัจจัยสำคัญซึ่งอาจจะมี ผลกระทบต่อขนาดของครอบครัวได้ ความจำเป็นในการใช้ที่ดินยังมีอยู่และเมื่อมีลูก จำนวนมากขึ้นเท่าใดการแบ่งซอยที่ดินให้ เป็นผืนย่อยย่อมมีมาก สิ่งตามมาคือผลผลิต น้อยลงและถ้าในปัจจุบันนี้ชาวกะเหรี่ยงบางคนไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง สำหรับคนรุ่น ต่อไป คงต้องเป็นเกษตรกรที่ยากจนมากขึ้น ดังนั้นปัญหาในเรื่องการถือครองที่ดิน จึงคงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับ เกษตรกรชาวกะเหรี่ยงและถ้าที่ดินทำกินมีไม่เพียงพอหรือ ลดจำนวนลงชาวกะเหรี่ยงจะเริ่มตระหนักถึงการจำกัดขนาดของครอบครัว

ในตารางที่ ๓๖ แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรชาวกะเหรี่ยงเกือบทั้งหมดเป็น เจ้าของที่ดินทำกินถึงร้อยละ ๘๓.๕ มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่ต้องอาศัยที่ดินทำกิน จากผู้อื่น เช่นจากญาติหรือขอเช่าในราคาถูก จะเห็นได้ว่าเมื่อนำลักษณะการถือครอง ที่ดินมาหาความสัมพันธ์กับบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย พบว่า สตรีกะเหรี่ยงมีบุตรเกิดรอด โดยเฉลี่ยค่อนข้างสูงคือ ๔.๘ คน สำหรับผู้เป็นเจ้าของที่ดินทำกิน แต่ในขณะเดียวกัน เมื่อพิจารณาจากผู้เช่าที่ดินทำกิน ยิ่งพบว่า มีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยสูงมากขึ้นคือ ๖.๒ คน แต่ขอมูลมีเพียงเล็กน้อยจึงไม่คอยเห็นถึงความสัมพันธ์มากนักและเมื่อมา พิจารณาจากตารางที่ ๓๗ ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบเกี่ยวกับจำนวนบุตรที่กำลังมีชีวิตอยู่ โดยเฉลี่ย ก็จะได้เห็นว่าจำนวนบุตรที่ยังมีชีวิตอยู่ไม่มีความแตกต่างกันระหว่าง ผู้ที่เป็นเจ้าของที่ดินทำกินและผู้เช่าที่ดินทั้งหมดคือ ๓.๘ และ ๓.๗ คน ทั้งนี้เพราะ ในสังคมของชาวกะเหรี่ยงซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรมที่คล้ายคลึงกันความแตกต่าง ระหว่างบุคคลในสังคมมีน้อยมาก ความต้องการบุตรจำนวนมากในครอบครัวยังมีอยู่

ตารางที่ ๓๖ คริวเรือนเกษตรกรจำแนกตามลักษณะการถือครองที่ดินอายุ
ของสตรี บุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย

อายุของสตรี ลักษณะการถือครองที่ดิน	อัตราส่วนร้อย	บุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย
<u>๑๕ - ๓๔</u>		
เป็นเจ้าของทั้งหมด	๕๓.๗ (๑๖๔)	๓.๐ (๑๖๔)
เป็นเจ้าของส่วนใหญ่, เจ้าของส่วนน้อย เขาทั้งหมด	๑.๗ (๓)	ก * (๓)
เขาทั้งหมด	๐.๖ (๑)	ก * (๑)
บางส่วน เป็นของตนเองบางส่วน -	๒.๕ (๕)	๒.๒ (๕)
เป็นของญาติ		
เป็นของญาติ	๑.๑ (๒)	ก * (๒)
เป็นของผู้อื่น	-	-
รวม	๑๐๐.๐ (๑๗๕)	-
<u>๓๕ ปีและมากกว่า</u>		
เป็นเจ้าของทั้งหมด	๕๓.๒ (๑๓๗)	๗.๒ (๑๓๗)
เป็นเจ้าของส่วนใหญ่, เจ้าของส่วนน้อย เขาทั้งหมด	๐.๗ (๑)	ก * (๑)
เขาทั้งหมด	๒.๗ (๔)	ก * (๔)
บางส่วน เป็นของตนเองบางส่วน -	๐.๗ (๑)	ก * (๑)
เป็นของญาติ		
เป็นของญาติ	๐.๗ (๑)	ก * (๑)
เป็นของผู้อื่น	๒.๐ (๓)	ก * (๓)
รวม	๑๐๐.๐ (๑๔๖)	-

ตารางที่ ๓๖ (ต่อ)

อายุของสตรี ลักษณะการถือครองที่ดิน	อัตราส่วนรวม	บุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย
ทุกกลุ่มอายุ		
เป็นเจ้าของทั้งหมด	๘๓.๕ (๓๐๑)	๔.๘ (๓๐๑)
เป็นเจ้าของส่วนใหญ่, เจ้าของส่วนน้อย	๑.๒ (๔)	ก * (๔)
เช่าทั้งหมด	๑.๖ (๕)	๖.๒ (๕)
บางส่วนเป็นของตนเองบางส่วน-	๑.๘ (๖)	๒.๘ (๖)
เป็นของญาติ		
เป็นของญาติ	๐.๘ (๓)	ก * (๓)
เป็นของผู้อื่น	๐.๘ (๓)	ก * (๓)
รวม	๑๐๐.๐ (๓๒๒)	-

ก * = ตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๓๗ ครูเวรอนเกษตรกรจำแนกตามลักษณะการถือครองที่ดิน อายุของสตรี บุตรที่ยังมีชีวิตอยู่โดยเฉลี่ย

ลักษณะการถือครองที่ดิน	อายุของสตรี		
	๑๕ - ๓๔	๓๕ ปีและมากกว่า	ทุกกลุ่มอายุ
เป็นเจ้าของทั้งหมด	๒.๕ (๑๓๑)	๕.๒ (๑๑๒)	๓.๘ (๒๔๓)
เป็นเจ้าของส่วนใหญ่, เจ้าของน้อย	ก * (๒)	ก * (๑)	ก * (๓)
เช่าทั้งหมด	ก * (๒)	ก * (๔)	๓.๘ (๕)
บางส่วนเป็นของตนเองบางส่วนเป็นของญาติ	๒.๐ (๘)	ก * (๑)	๒.๓ (๑๐)
เป็นของญาติ	ก.* (๒)	ก * (๑)	ก * (๓)
เป็นของผู้อื่น	-	ก * (๓)	ก * (๓)

ก * = จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ไม่ว่าจะเป็นลักษณะการถือครองที่ดินแบบใดประกอบกับจำนวนตัวอย่างของผู้ที่มีที่ดินทำกินแบบอื่น ๆ มีน้อยจึงทำให้การเปรียบเทียบไม่เห็นความสัมพันธ์ที่ชัดเจน แต่จะเห็นได้ว่าค่าของบุตรเกิดรอดและบุตรที่ยังมีชีวิตอยู่โดยเฉลี่ยมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากมีเด็กจำนวนหนึ่ง เมื่อคลอดออกมาแล้วต้องเสียชีวิตตั้งแต่วัยเยาว์ จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สตรีกะเหรี่ยงต้องมีบุตรเพื่อทดแทนจำนวนที่ขาดไป ซึ่งอาจทำให้ครอบครัวชาวกะเหรี่ยง เป็นครอบครัวที่มีขนาดใหญ่

๔. ขนาดของที่ดินที่ใช้ในการกลั่นกรองกับจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย

ความต้องการในการใช้ที่ดินของชาวกะเหรี่ยงยังคงมีอยู่มากเพราะประชากรส่วนใหญ่ยังคงเป็นเกษตรกร ขณะที่จำนวนที่ดินที่ถือครองยังมีอยู่เท่าเดิม หรือบางที่จะน้อยลง เนื่องจากนำไปขายให้แก่คนไทยในบริเวณใกล้เคียง ที่ดินบางแห่งเสื่อมคุณภาพ เพราะไม่ได้มีการปรับปรุงที่ดินหรือเว้นระยะในการเพาะปลูกน้อยลง จำนวนผู้ใช้ที่ดินมีเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการเกิดสูงและการตายลดลง เพราะความเจริญทางด้านสุขภาพ แพทย์ได้แผ่ขยายเข้ามาจะเห็นได้ว่า เมื่อนำเอาขนาดของที่ดินที่ใช้ในการประกอบอาชีพมาเปรียบเทียบเพื่อหาความสัมพันธ์กับจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ในตารางที่ ๓๘ พบว่าชาวกะเหรี่ยงประมาณร้อยละ ๓๗.๗ ใช้ที่ดินเพื่อการประกอบอาชีพในขนาด ๑๐ - ๑๔ ไร่ เป็นปริมาณสูงสุดไม่ว่าจะเป็นเกษตรกรชาวกะเหรี่ยงในกลุ่มอายุใดจะมีการใช้ที่ดินในขนาดเดียวกันนี้ และเห็นได้ว่าเกษตรกรชาวกะเหรี่ยงยังคงต้องการใช้แรงงานในครอบครัวอยู่มาก คือยังมีการใช้ขนาดของที่ดินเพิ่มมากขึ้นเท่าใดในครอบครัวนั้นจะมีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยสูงขึ้น โดยเฉพาะการใช้ที่ดินในขนาดตั้งแต่ ๔๐ ไร่ขึ้นไปมีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยถึง ๖.๒ คน ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนสูงสุดทั้งในคานขนาดของที่ดินที่ใช้และจำนวนบุตรที่มี กลุ่มผู้มีบุตรเกิดรอดเฉลี่ยต่ำสุดคือ ๔.๓ คน เป็นผู้ใช้ที่ดินในขนาดต่ำกว่า ๑๐ ไร่ แต่เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้ใช้ที่ดินระหว่าง ๑๐ - ๑๔ ไร่ มีบุตรโดยเฉลี่ย ๔.๘ คน ซึ่งในจำนวนนี้ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างกับผู้ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง

ตารางที่ ๓๘ ขนาดของที่ดินที่ใช้ในการประกอบอาชีพ จำแนกตามอายุ
ของสตรีและบุตร เกิดโรคโดยเฉลี่ย

อายุของสตรี ขนาดของที่ดิน	อัตราส่วนร้อยละ	บุตร เกิดโรคโดยเฉลี่ย
<u>๑๕ - ๓๔</u>		
ต่ำกว่า ๑๐ ไร่	๓๐.๑ (๔๗)	๒.๘ (๔๗)
๑๐ - ๑๙ ไร่	๓๘.๕ (๖๐)	๓.๓ (๖๐)
๒๐ - ๒๙ ไร่	๘.๖ (๑๕)	๒.๔ (๑๕)
๓๐ - ๓๙ ไร่	๑๐.๘ (๑๗)	๓.๒ (๑๗)
๔๐ ไร่ขึ้นไป	๗.๑ (๑๑)	๓.๘ (๑๑)
ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง	๓.๘ (๖)	๒.๗ (๖)
รวม	๑๐๐.๐ (๑๕๖)	-
<u>๓๕ ปีและมากกว่า</u>		
ต่ำกว่า ๑๐ ไร่	๑๙.๕ (๒๕)	๖.๖ (๒๕)
๑๐ - ๑๙ ไร่	๓๖.๗ (๔๗)	๖.๖ (๔๗)
๒๐ - ๒๙ ไร่	๑๗.๘ (๒๓)	๘.๑ (๒๓)
๓๐ - ๓๙ ไร่	๘.๘ (๑๒)	๗.๘ (๑๒)
๔๐ ไร่ขึ้นไป	๑๐.๒ (๑๓)	๘.๑ (๑๓)
ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง	๖.๓ (๘)	๖.๖ (๘)
รวม	๑๐๐.๐ (๑๒๘)	-

ตารางที่ ๓๘ (ต่อ)

อายุของสตรี ขนาดของที่ดิน	อัตราส่วนร้อยละ	บุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย	
<u>ทุกกลุ่มอายุ</u>			
ต่ำกว่า ๑๐ ไร่	๒๕.๔ (๗๒)	๔.๓	(๗๒)
๑๐ - ๑๙ ไร่	๓๓.๓ (๑๐๗)	๔.๘	(๑๐๗)
๒๐ - ๒๙ ไร่	๑๓.๔ (๓๘)	๕.๙	(๓๘)
๓๐ - ๓๙ ไร่	๑๐.๒ (๒๙)	๕.๑	(๒๙)
๔๐ ไร่ขึ้นไป	๘.๕ (๒๔)	๖.๒	(๒๔)
ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง	๔.๙ (๑๔)	๔.๙	(๑๔)
รวม	๑๐๐.๐ (๒๘๕)		

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(๔.๕ คน) แสดงให้เห็นว่าขนาดของที่ดินไม่ใช่ตัวชี้เฉพาะให้เห็นเกณฑ์ถึงภาวะเจริญพันธุ์ในสังคมกะเหรี่ยงไคไตมีแนวโน้มที่ว่าในครอบครัวใดก็ตามที่มีการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมสูงจะมีความต้องการใช้แรงงานในครอบครัวมาก จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยจึงสูงตามไปด้วยและเมื่อมาพิจารณาในแต่ละกลุ่มอายุก็พบผลในทำนองเดียวกัน

๕. ความเพียงพอของที่ดินที่ใช้ในการกลสิกรรมและจำนวนบุตรในอุดมคติ
 ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่าที่ดินเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับเศรษฐกิจของชาวกะเหรี่ยง ดังนั้นปัญหาเรื่องที่ดินจึงเป็นปัญหาสำคัญสำหรับชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคตโดยเฉพาะในเขตชนบทที่ห่างไกล การเปลี่ยนแปลงในเรื่องงานอาชีพคงจะมีน้อยหรือเปลี่ยนแปลงไปได้น้อย การใช้ประโยชน์จากที่ดินยังคงมีอยู่ ดังนั้น ความต้องการมีบุตรในจำนวนที่คิดว่าเหมาะสมที่สุด จะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มของภาวะเจริญพันธุ์ในสังคมไคไต

ในการศึกษาครั้งนี้จากตารางที่ ๓๔ แสดงให้เห็นถึงความเพียงพอของที่ดินที่ใช้ในการเพาะปลูก จำแนกตามอายุของสตรีและบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย เกษตรกรส่วนใหญ่ให้คำตอบว่า มีที่ดินเพียงพอถึงร้อยละ ๙๐.๕ และเกษตรกรที่กล่าวว่ามีที่ดินทำกินไม่เพียงพอร้อยละ ๒๖.๗ ที่เหลือจะเป็นกลุ่มของผู้ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ร้อยละ ๒.๘ ซึ่งในส่วนนี้ ถ้านับรวมเข้าด้วยกันกับส่วนที่ตอบว่าที่ดินไม่เพียงพอก็จะทำให้อัตราส่วนผู้ที่มีที่ดินทำกินไม่เพียงพอยิ่งสูงขึ้นไปอีก นับว่าเป็นปัญหาสำคัญสำหรับเกษตรกรซึ่งจะต้องใช้ประโยชน์จากที่ดิน เพื่อการเพิ่มผลผลิต จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ เมื่อพิจารณาจากทุกกลุ่มอายุให้คำตอบว่ามีที่ดินเพียงพอสำหรับการประกอบอาชีพในแต่ละปีมีบุตรโดยเฉลี่ย ๔.๕ คน ขณะที่ผู้ให้คำตอบว่าไม่เพียงพอ มีบุตรมากกว่าในทุกกลุ่มอายุ (๕.๐ คน) และผู้มีบุตรน้อยที่สุด ๔.๑ คน คือ ผู้ที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง แสดงให้เห็นว่าชาวกะเหรี่ยงผู้มีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยในจำนวนมากกำลังประสบกับปัญหาในเรื่องที่ดินทำกิน

ตารางที่ ๓๔ ความเพียงพอของที่ดินที่ใช้ในการเพาะปลูกของเกษตรกร
ชาวกะเหรี่ยง จำแนกตามอายุของสตรีและบุตรเกิดรอด
โดยเฉลี่ย

อายุของสตรี ความเพียงพอของที่ดิน	อัตราส่วนร้อยละ	บุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย
<u>๑๕ - ๓๔</u>		
พอ	๖๘.๒ (๑๐๕)	๓.๑ (๑๐๕)
ไม่พอ	๒๙.๘ (๘๖)	๓.๔ (๘๖)
ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง	๑.๘ (๓)	ก* (๓)
รวม	๑๐๐.๐ (๑๕๔)	-
<u>๓๕ ปีและมากกว่า</u>		
พอ	๗๓.๒ (๘๓)	๗.๒ (๘๓)
ไม่พอ	๒๖.๘ (๒๙)	๗.๖ (๒๙)
ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง	๓.๘ (๕)	๕.๒ (๕)
รวม	๑๐๐.๐ (๑๑๗)	-
<u>ทุกกลุ่มอายุ</u>		
พอ	๗๐.๕ (๑๘๘)	๔.๘ (๑๘๘)
ไม่พอ	๒๖.๗ (๗๕)	๕.๐ (๗๕)
ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง	๒.๘ (๘)	๔.๑ (๘)
รวม	๑๐๐.๐ (๒๗๑)	-

ก* = จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

จากตารางที่ ๔๐ แสดงให้เห็นถึงทัศนคติในเรื่องจำนวนบุตรที่เหมาะสมที่สุดที่ครอบครัวชาวกะเหรี่ยงต้องการ โดยจำแนกตามขนาดและความเพียงพอของที่ดินที่ใช้ในการประกอบอาชีพ พบว่าเมื่อพิจารณาในทุกกลุ่มอายุกลุ่มเกษตรกรที่มีที่ดินพอเลี้ยงครอบครัวแต่มีขนาดของที่ดินน้อยที่สุด เป็นผู้มีความต้องการบุตรต่ำสุดคือ (๓.๗ คน) แต่ในขนาดของที่ดินอื่น ๆ ชาวกะเหรี่ยงมีความต้องการบุตรในอุดมคติในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน คืออยู่ระหว่าง ๔.๑ คน ถึง ๔.๓ คน ซึ่งนับว่าค่อนข้างสูง แสดงว่าทัศนคติของชาวกะเหรี่ยงที่นิยมการมีบุตรจำนวนมากเพื่อไว้ใช้เป็นแรงงานในครัวเรือนยังไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก

สำหรับผู้มีบุตรจำนวนมาก ที่ดินที่ใช้ในการกสิกรรมมีไม่เพียงพอ เป็นผู้มีความต้องการบุตรในอุดมคติสูงคืออยู่ระหว่าง ๓.๕ คน ถึง ๔.๘ คน โดยเฉพาะเกษตรกรที่มีที่ดินทำกินน้อยที่สุดคือต่ำกว่า ๑๐ ไร่ จะเป็นผู้ที่ต้องการบุตรในอุดมคติสูงที่สุดคือ ๔.๘ คน และเมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มอายุของสตรี คือกลุ่มอายุ ๑๕ - ๓๔ ปี ความต้องการบุตรในอุดมคติสำหรับทุกขนาดของที่ดินยกเว้น ๑๐ - ๑๕ ไร่ พบว่า เกษตรกรที่มีที่ดินไม่พอเลี้ยงครอบครัวมีความต้องการบุตรในอุดมคติสูงกว่าผู้ที่มีที่ดินเพียงพอในทุกขนาดของที่ดิน แต่ในกลุ่มอายุตั้งแต่ ๓๕ ปีขึ้นไป เกษตรกรที่มีที่ดินไม่พอเลี้ยงครอบครัวมีจำนวนน้อยมาก ดังนั้นการเปรียบเทียบจึงไม่อาจกระทำได้ สำหรับผู้ที่มีที่ดินเพียงพอนั้นมีความต้องการบุตรในอุดมคติสูงที่สุดคือ ๕.๐ คน สำหรับผู้ที่มีที่ดินในขนาด ๒๐ - ๒๕ ไร่ และมีความต้องการบุตรน้อยที่สุดคือ ๔.๒ คนและจะเป็นผู้ที่มีดินต่ำสุดด้วย

๖. รายได้ของครอบครัว รายได้ของครอบครัวมีส่วนทำให้ภาวะเจริญพันธุ์แตกต่างกัน การศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับภาวะเจริญพันธุ์จากโครงการวิจัยภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีไทย พ.ศ. ๒๕๑๘ (SORT) พบว่าคุณสมรสที่มีรายได้สูงจะมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าคุณสมรสที่มีรายได้น้อยกว่า เช่น เมื่อพิจารณาคุณสมรสทั้งหมดพบว่า คุณสมรสที่มีรายได้สูงที่สุดมีจำนวนบุตร เกิดรอด

ตารางที่ ๔๐ จำนวนบุตรที่คิดว่าเหมาะสมที่สุดต่อสตรีในวัยเจริญพันธุ์ จำแนกตามขนาดของที่ดินที่ใช้ในการกสิกรรม ความเพียงพอของที่ดินและอายุของสตรี

อายุ	ที่ดินที่ใช้ในการกสิกรรม(ไร่) - ครอบครัวกสิกรรม					
	ต่ำกว่า ๑๐	๑๐-๑๙	๒๐ - ๒๙	๓๐ - ๓๙	๔๐ ไร่ขึ้นไป	ไม่มีที่ดิน
ทุกอายุ						
ที่ดินพอเลี้ยงครอบครัว	๓.๙(๓๒)	๔.๒(๙๕)	๔.๓(๒๓)	๔.๑(๒๕)	๔.๑(๑๖)	-
ที่ดินไม่พอเลี้ยงครอบครัว	๔.๘(๒๙)	๓.๙(๑๒)	๔.๖(๑๒)	ก* (๑)	ก* (๑)	ก*(๔)
๑๕-๓๔						
ที่ดินพอเลี้ยงครอบครัว	๓.๔(๒๒)	๔.๑(๔๘)	๒.๙(๙)	๓.๘(๑๖)	๓.๖(๙)	-
ที่ดินไม่พอเลี้ยงครอบครัว	๔.๖(๒๕)	๓.๓(๙)	๔.๖(๘)	-	-	ก*(๓)
๓๕ ปีและมากกว่า						
ที่ดินพอเลี้ยงครอบครัว	๔.๒(๑๐)	๔.๖(๓๐)	๕.๑(๑๖)	๔.๙(๙)	๔.๙(๙)	-
ที่ดินไม่พอเลี้ยงครอบครัว	ก* (๔)	ก* (๓)	ก* (๔)	ก* (๑)	ก* (๑)	ก*(๑)

ก* = จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

โดยเฉลี่ย ๓.๘ คน ในขณะที่คู่สมรสมีรายได้อยู่ในระดับต่ำ มีจำนวนบุตรเกิดรอด โดยเฉลี่ย ๔.๒ คน^๑

จากการศึกษาครั้งนี้ในตารางที่ ๔๑ ชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ มีรายได้จากการขายพืชผลทางการเกษตร ซึ่งแตกอนปลูกไว้เพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน แต่เมื่อคนไทยอพยพเข้ามาอยู่มากขึ้นทำให้ทัศนคติเกี่ยวกับการดำรงชีพเปลี่ยนไป ชาวกะเหรี่ยงหันไปปลูกพืชไร่ เพื่อเป็นรายได้มากขึ้น และปล่อยเนื้อที่ดินบางส่วนทิ้งไว้ ในปัจจุบันทางราชการพยายามให้คำแนะนำเพื่อให้ชาวกะเหรี่ยงได้มีโอกาสปรับปรุงวิธีการเพาะปลูก เช่นการปลูกพืชคลุมดิน เพื่อสร้างความอุดมสมบูรณ์ให้เกิดขึ้น แต่มีการเปลี่ยนแปลงไปไคน้อยมาก การเกษตรกรรมยังคงอาศัยธรรมชาติทำให้รายได้ของเกษตรกรมีไม่มาก การทำงานของชาวกะเหรี่ยงใช้เวลาอยู่เกือบตลอดปี เพื่อถางและฟันไร่ ชุมชนซึ่งมีเกษตรกรชาวกะเหรี่ยงเพียงเล็กน้อยเท่านั้นมีฐานะดี โดยเฉลี่ยแล้วจะมีรายได้คนละ ๑๐,๕๐๕ บาทต่อปี และเมื่อนำจำนวนบุตรเกิดรอดมาหาความสัมพันธ์กับรายได้ในทุกกลุ่มอายุ พบว่า ผู้มีรายได้สูงที่สุดคือมากกว่า ๕๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป จะเป็นผู้มีจำนวนบุตรเกิดรอดต่ำที่สุดคือ ๔.๓ คน และผู้มีรายได้ต่ำสุดกลับไม่มีผู้มีจำนวนบุตรเกิดรอดมากที่สุดแต่จะเป็นกลุ่มผู้มีรายได้ในระดับกลางคือ มีรายได้สูงกว่า ๑๐,๐๐๐ - ๒๐,๐๐๐ บาทต่อปี จะมีจำนวนบุตรเกิดรอดถึง ๕.๔คน แต่ค่าของความแตกต่างก็มีไม่มากนัก

^๑Institute of Population Chulalongkorn University and Population Survey Division National Statistical Office, The Survey of Fertility in Thailand : Country Report No. 1. Volume II, Institute of Population Chulalongkorn University, (Bangkok : 1978), p.50 - 53.

ตารางที่ ๔๑ จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยต่อมารดาหนึ่งคน จำแนก
ตามรายได้ของครอบครัวและอายุของสตรี

อายุของสตรี	รายได้	จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย	
<u>๑๕ - ๒๔</u>			
ต่ำกว่า	๕,๐๐๐ บาท	๒.๗	(๔๕)
มากกว่า	๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๒.๓	(๓๒)
มากกว่า	๑๐,๐๐๐ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๒.๓	(๒๑)
มากกว่า	๒๐,๐๐๐ - ๕๐,๐๐๐ บาท	๒.๕	(๗)
มากกว่า	๕๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป	ก *	(๔)
<u>๓๐ - ๔๔</u>			
ต่ำกว่า	๕,๐๐๐ บาท	๖.๑	(๓๘)
มากกว่า	๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๖.๐	(๓๑)
มากกว่า	๑๐,๐๐๐ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๖.๔	(๒๗)
มากกว่า	๒๐,๐๐๐ - ๕๐,๐๐๐ บาท	๕.๑	(๑๘)
มากกว่า	๕๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป	ก *	(๓)
<u>๔๕ ปีขึ้นไป</u>			
ต่ำกว่า	๕,๐๐๐ บาท	๗.๕	(๒๕)
มากกว่า	๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๗.๔	(๑๗)
มากกว่า	๑๐,๐๐๐ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๘.๐	(๑๐)
มากกว่า	๒๐,๐๐๐ - ๕๐,๐๐๐ บาท	-	
มากกว่า	๕๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป	ก *	(๒)

ตารางที่ ๔๑ (ต่อ)

อายุของสตรี	รายได้	จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย
ทุกกลุ่มอายุ		
ต่ำกว่า	๕,๐๐๐ บาท	๕.๐ (๑๑๒)
มากกว่า	๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๔.๘ (๘๐)
มากกว่า	๑๐,๐๐๐ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๕.๔ (๕๘)
มากกว่า	๒๐,๐๐๑ - ๕๐,๐๐๐ บาท	๔.๕ (๒๕)
มากกว่า	๕๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป	๔.๓ (๕)

ก* = จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การที่ค่าของความสัมพันธ์ผันแปรไปบ้าง อาจเป็นเพราะเกษตรกรชาว
กะเหรี่ยงเหล่านี้ มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจ ลักษณะอาชีพ ระดับการศึกษา
ตลอดจนแนวความคิดในการดำเนินชีวิตที่คล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะในด้านความต้องการ
การมีบุตรจำนวนมากเพื่อใช้เป็นแรงงานของครอบครัว

เมื่อมาพิจารณาในแต่ละกลุ่มอายุ ก็จะได้เห็นว่าผู้มีรายได้อยู่ในระดับ
ปานกลาง คือสูงกว่า ๑๐,๐๐๐ - ๒๐,๐๐๐ และสูงกว่า ๒๐,๐๐๐ - ๕๐,๐๐๐
บาท เป็นกลุ่มประชากรที่มีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยสูงกว่าประชากรที่มีรายได้
ในระดับอื่น ๆ ยกเว้นสตรีที่ผ่านชีวิตสมรสมานาน คือกลุ่มอายุตั้งแต่ ๔๕ ปีขึ้นไป
ไม่ว่าจะมีรายได้อยู่ในระดับใด จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยย่อมสูงตามไปด้วย
โดยเฉพาะสตรีที่มีรายได้ของครอบครัวสูงที่สุด เป็นผู้ที่มีจำนวนบุตรเกิดรอดโดย
เฉลี่ยสูงที่สุดด้วย ทั้งนี้ เพราะสตรีเหล่านี้ เห็นว่าตนมีฐานะดีพอที่จะเลี้ยงดูบุตร
จำนวนมาก ๆ ได้และไม่เห็นความจำเป็นของการมีครอบครัวขนาดเล็ก

๗. ระดับฐานะทางเศรษฐกิจ การที่จะวัดระดับฐานะทางเศรษฐกิจ
ของครอบครัวจากรายได้ของแต่ละครัวเรือนโดยตรง อาจจะได้รับคำตอบที่ไม่ตรง
กับความเป็นจริงนัก และถ้าบุคคลไม่เข้าใจถึงจุดประสงค์ของการสำรวจก็จะพยายาม
หลีกเลี่ยงการตอบคำถามในเรื่องนี้ ดังนั้นวิธีที่ดีที่สุดจึงใช้วัดทางอ้อมโดยสร้าง
มาตราวัดความมั่งคั่งและทันสมัยของครอบครัวแต่ละครอบครัว พิจารณาจากเครื่อง
มือเครื่องใช้ภายในบ้าน ซึ่งเครื่องมือเครื่องใช้เหล่านี้เป็นสิ่งที่จำเป็นในการดำเนิน
ชีวิตในปัจจุบันและได้กำหนดค่าสำหรับเครื่องมือแต่ละอย่างตามราคาและประโยชน์
ของสิ่งนั้น ๆ ดังเช่นที่ วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ^๑ ได้กำหนดไว้ คือ

^๑ Visid Prachuabmoh, "Factors Affecting Desire or Lack
of Desire for Additional Progeny in Thailand," Sociological
Contributions to Family Planning Research, Edit by Bogue,
Donald J, (Chicago Community and Family Study Center University
of Chicago, 1967) p. 384.

๑.	รถยนต์	ให้คะแนนเท่ากับ	๑๕
๒.	จักรยานยนต์	" "	๘
๓.	โทรทัศน์	" "	๗
๔.	จักรเย็บผ้า	" "	๖
๕.	บอน้ำและเครื่องสูบน้ำ	" "	๖
๖.	พัดลม	" "	๖
๗.	เตารีดไฟฟ้า	" "	๖
๘.	แทรกเตอร์มือ	" "	๖
๙.	จักรยาน	" "	๕
๑๐.	ยุงฆา	" "	๔
๑๑.	สวมน้ำ	" "	๓
๑๒.	บอน้ำ	" "	๓
๑๓.	นาฬิกาทุกชนิด	" "	๒
๑๔.	แก้ว	" "	๒
๑๕.	กระติกน้ำร้อน, เย็น	" "	๑

ตอจากนั้นได้แบ่งส่วนค่าระดับคะแนนตามสิ่งของนั้น ๆ ออกเป็น ๔ ระดับ

ควยกันคือ

ต่ำกว่า ๕	เท่ากับ	จนมาก
๕ - ๘	"	จน
๑๐ - ๑๔	"	ปานกลาง
๑๕ - ๑๘	"	ค
๒๐ และมากกว่า	"	ดีมาก

จากตารางที่ ๔๒ เป็นตารางที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างระดับฐานะทางเศรษฐกิจและจำนวนบุตร เกิดรอดต่อสตรี ๑ คน พบว่า ในกลุ่มอายุตอนต้น ๑๕ - ๒๕ ปี สตรีเหล่านี้มีบุตรเกิดรอดในจำนวนน้อยทั้งนี้เพราะเพิ่งผ่านชีวิตสมรสมาไม่นานและจำนวนบุตรเกิดรอดไม่แตกต่างกันมากนัก ถึงแม้ว่าจะมีระดับฐานะทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทันสมัยอยู่คนละระดับก็ตาม เช่น ผู้มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่า ๕ เป็นผู้มีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๒.๘ คน ขณะที่บุคคลที่มีฐานะดีที่สุดในสังคมกะเหรี่ยง คือ ระดับฐานะทางเศรษฐกิจสูงกว่า ๒๐ ขึ้นไป ก็มีจำนวนบุตรเกิดรอด ๒.๓ คน

และเมื่อมาพิจารณาในกลุ่มอายุของสตรีที่มากขึ้นตั้งแต่กลุ่มอายุ ๓๐ - ๔๕ ปี และ ๔๕ ปีขึ้นไปสตรีได้ผ่านชีวิตสมรสนาน จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยระหว่างผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันมีไม่มากโดยไม่เห็นถึงความสัมพันธ์และไม่ได้เป็นเครื่องชี้ถึงระดับภาวะเจริญพันธุ์ได้ เช่น ในกลุ่มสตรีวัยกลางคน (๓๐ - ๔๕ ปี) ผู้มีระดับทางเศรษฐกิจต่ำมากก็จะเป็นผู้มีจำนวนบุตรเกิดรอด ๕.๘ คน ขณะที่ผู้มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจสูงมากก็จะเป็นผู้มีจำนวนบุตรเกิดรอด ๕.๔ คน และปรากฏว่าจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยจะมีค่าสูงขึ้น สำหรับสตรีในกลุ่มอายุนี้จะเป็นผู้มีฐานะอยู่ในระดับปานกลางและค่อนข้างดีเช่นเดียวกับสตรีในกลุ่มอายุสุดท้าย ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรเกิดรอดกับค่าระดับความมั่งคั่งในครัวเรือนจึงไม่ค่อยเป็นแบบแผนนักและมีความผันแปรไปบ้างเนื่องมาจากจำนวนข้อมูลที่ได้มีไม่มาก

สำหรับการพิจารณาในทุกกลุ่มอายุ ได้ผลเช่นเดียวกัน คือ ระดับฐานะทางเศรษฐกิจไม่ได้เป็นเครื่องชี้ที่สำคัญให้เห็นถึงภาวะเจริญพันธุ์ที่แน่ชัดได้ ทั้งนี้เพราะลักษณะอาชีพ การดำเนินชีวิตของบุคคลในชุมชนไม่ค่อยมีความแตกต่างกันนักโดยทั่วไปแล้ว ชาวกะเหรี่ยงจะมีระดับฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างยากจน

ตารางที่ ๔๒ จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยต่อมารดาหนึ่งคน จำแนกตาม
ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ระดับฐานะทางเศรษฐกิจ	อายุของสตรี			รวมทุกกลุ่มอายุ
	๑๕ - ๒๔	๓๐ - ๔๔	๔๕ ปีขึ้นไป	
ต่ำกว่า ๕ (จนมาก)	๒.๘ (๘)	๕.๘ (๖)	๗.๕ (๔)	๔.๘ (๑๘)
๕ - ๙ (จน)	๒.๖ (๓๑)	๕.๘ (๓๖)	๘.๔ (๑๔)	๕.๑ (๘๑)
๑๐ - ๑๔ (ปานกลาง)	๒.๕ (๒๘)	๖.๒ (๒๕)	๗.๖ (๑๖)	๕.๐ (๖๘)
๑๕ - ๑๙ (ดี)	๒.๔ (๒๔)	๖.๓ (๒๔)	๗.๔ (๑๑)	๔.๘ (๕๘)
๒๐ และสูงกว่า (ดีมาก)	๒.๓ (๑๘)	๕.๘ (๒๑)	๘.๒ (๘)	๕.๑ (๔๗)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

และมีครัวเรือนที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับ ต่ำ และ ต่ำ มาก เพียงเล็กน้อย
 ดังนั้น จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยของสตรีที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน
 แตกต่างกันจึงมีไม่มาก คือ ผู้มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่า ๕ หรือ ยากจน
 มากมีจำนวนบุตรเกิดรอด ๔.๘ คน ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับปานกลางมี
 จำนวนบุตรเกิดรอดใกล้เคียงกันคือระดับ ๕ -๘ มีจำนวนบุตรเกิดรอด ๕.๑ คน ขณะที่
 ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับ ๑๐ - ๑๔ มีจำนวนบุตรเกิดรอด ๕.๐ คน ผู้มี
 ระดับฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดีมีจำนวนบุตรเกิดรอด ๔.๘ คน และระดับฐานะ
 ที่ดีที่สุด เป็นผู้มีจำนวนบุตรเกิดรอด ๕.๐ คนซึ่งจะเห็นได้ว่า ในกลุ่มของ
 ประชากรส่วนใหญ่ของชาวกะเหรี่ยงที่มีฐานะยากจนและต่ำมาก จำนวนบุตรเกิดรอด
 โดยเฉลี่ยจะเท่ากันคือ ๕.๑ คน

จากผลของการวิจัยที่ได้นำปัญหาทางเศรษฐกิจทั้งในคำบรรยายได้ของคู่สมรส
 และปัจจัยที่สำคัญสำหรับการประกอบอาชีพในชุมชนกะเหรี่ยงก็คือเรื่องของที่ดินตลอด
 จนดัชนีแสดงระดับฐานะของครอบครัวมาพิจารณาเพื่อหาความสัมพันธ์กับภาวะเจริญพันธุ์
 ในชุมชนนั้น ปรากฏว่าลักษณะการดำเนินชีวิตโดยเฉพาะในค่านเศรษฐกิจไม่ค่อยมี
 ความแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะลักษณะการเกษตรกรรมเพื่อการยังชีพของชาว
 กะเหรี่ยงทำให้แนวการดำเนินชีวิตในชุมชนค่อนข้างคล้ายคลึงกันรวมทั้งทัศนคติในการ
 มีลูกจำนวนมากเพื่อใช้เป็นแรงงานของครอบครัวซึ่งเป็นเกษตรกรยังมีอยู่จึงทำให้
 ภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีค่อนข้างสูงตามไปด้วย